

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

ŘÍM: Simulace lidových shromáždění

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Předmět: Dějepis

Věk žáků: Anglický originál je určen pro žáky KS3 – tedy 2. stupeň ZŠ. Cvičení jsem úspěšně realizoval v 1. ročníku gymnázia.

Cíle: Hlavním cílem aktivity je přiblížit žákům představu o fungování římské republikánské vlády. Cvičení také napomáhá pochopení vývoje demokracie.

Čas: 2 VH

Anotace: Aktivita má formu hraní rolí. Žáci představují římské občany z různých vrstev společnosti, kteří se schází v lidovém shromáždění – nejdříve v setninovém, později v kmenovém, aby prodiskutovali návrhy zákonů a hlasovali o jejich přijetí. Žáci hlasují o reálných návrzích reformních zákonů bratří Gracchů. Na závěr porovnávají výhody a nevýhody římské demokracie ve srovnání se současnou situací v ČR.

Mezipředmětové vztahy: Člověk a společnost- občanský a společenský základ- občan a právo

Rozvíjené kompetence: Aktivita přispívá k rozvoji následujících:

Kompetence k učení: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení; uvádí věci do souvislostí.

Kompetence k řešení problémů: promyslí a naplánuje způsob řešení problémů; samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit.

Kompetence komunikativní: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu; naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.

Kompetence sociální a personální: účinně spolupracuje ve skupině; přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu.

Kompetence občanské: je schopen vcítit se do situací ostatních lidí; chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Role učitele: Moderuje průběh aktivity.

Využití pro klasifikaci: Cvičení nevyžaduje předchozí přípravu, hodnotit osvojení znalostí proto není na místě. Lze klasifikovat projevenou aktivitu.

Varianty a modifikace:

Ve cvičení je 36 postav. Pokud máte ve třídě méně žáků, odeberte rovnoměrně postavy z 3., 4. a 5. setniny.

Práci s pracovními listy lze podle úvahy učitele nahradit výkladem, příp. zopakováním dříve osvojených znalostí. Tím se výrazně zkrátí čas realizace. Otázky pracovních listů lze rozšířit, či naopak zestručnit, případně zcela vynechat.

Čas lze ušetřit i tím, že role rozdělíte a podstatu cvičení vysvětlíte předem.

Setkal jsem se s velmi zajímavou modifikací – když jsem cvičení opakoval podruhé či potřetí, žáci, poučení svými staršími spolužáky, mi do hodiny přišli oblečení v tógách!

Poznámka: Cvičení je přeloženo z publikace John Simkin: *The Roman Empire Resource Book*, Spartacus Educational, Brighton, 1991.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Postup

Cvičení předchází výklad o republikánském systému vlády a římském zákonodárství. Výklad lze nahradit tím, že žáky vyzvete, aby se seznámili s obsahem pracovního listu *Římská lidová shromáždění* (Příloha č. 3).

Před začátkem cvičení je vhodné s žáky prodiskutovat podstatu klientelistického systému. V diskusi byste měli zdůraznit, že patriciové měli nad svými klienty významnou moc. Ta se ještě zvyšovala, pokud byl plebejec u svého patrona zaměstnán, nebo byl nezaměstnaný. Bez podpory ze strany patronů hrozil klientům a jejich rodinám hlad.

A/ Hlasování v setninovém shromáždění

1/ Přidělte žákům role. Budete potřebovat nastříhané lístečky ze „Seznamu postav“ (Příloha č.1). Každý žák dostane lísteček s informacemi o postavě, se svou postavou se seznámí.

3 min

2/ Rozdělení rolí jednotlivým žákům nechte zapsat na *Záznamový list* (Příloha č. 2). Seznam vyplní *rogatores* (Sextus Varro a Publius Galba). Žáci budou v průběhu cvičení tuto informaci potřebovat, vyplněný list proto umístěte na nástěnku nebo jiné viditelné místo.

7 min

3/ První část cvičení se odehrává v setninovém shromáždění. Oznámíte žákům-občanům, že k projednání byl předložen návrh zákona, aby **všichni muži, římstí občané, dostali právo vykonávat funkci porotce**. Každý žák si k předloženému návrhu písemně připraví krátkou (60 – 90 sekund) řeč, ve které představí alespoň jeden argument pro či proti návrhu. Řeč by měla obsahovat úvod, argumentaci a závěr – dopad. Zatímco si žáci připravují řeči, patriciové obchází své klienty a říkají jim, jak mají volit.

5 – 10 min

4/ Požádejte žáky, aby se sešli ve svých setninách (příslušnost k setnině mají v popisu postavy). Připomeňte jim, že v Římě by ve skutečnosti takových skupin bylo 193. Nicméně, daných pět skupin reprezentuje systém, který byl v Římě používán. Zatímco v reálu republikánského Říma potřeboval nový zákon podporu alespoň 98 centurií, v naší simulaci bude stačit souhlas tří setnin.

3 min

5/ Když jsou žáci ve svých skupinách, konají se *conventios*, ve kterých se návrh prodiskutuje. Občané-žáci přednášejí své připravené řeči – postoje k návrhu zákona, ostatní jejich řeči komentují (přidávají souhlasná stanoviska, odporují, argumentují pro i proti). K diskusím v *conventios* byli někdy zvaní

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

tribunové, aby návrh zákona vysvětlili – i v simulaci si občané mohou pozvat tribuna. Na konci diskuse by se žáci ve svých skupinách – centuriích měli shodnout na tom, jak budou hlasovat.

7 – 12 min

6/ Nyní se koná hlasování v setninovém shromáždění. Hlasuje se postupně, hlasuje vždy jedna skupina. Hlasy sčítají a zaznamenávají *rogatores*, kteří zaznamenají a zveřejní, kdo jak hlasoval. To udělají tak, že hlas pro či proti připiší ke jménům na *záznamovém listě* na nástěnce. Záznam umožní patronům, aby si zkontrolovali, jak hlasovali jejich klienti. Je důležité, aby se hlasovalo v pořadí setnin – nejdříve hlasuje 1. centurie, po ní druhá, třetí, čtvrtá a pátá. Pokud první skupina hlasuje jednohlasně, což by měla, jestliže se žáci budou držet svých rolí, potom je návrh zákona, který by plebejcům umožnil zastávat úřad porotce zamítnut a dále se nehlasuje.

3 min

(Zde nastává velmi zajímavý a poučný moment – po všech přípravách se žáci těší na hlasování. Jaké je jejich překvapení, když zjistí, že zákon může odmítnout úzká skupina nejbohatších a hlasování ostatních nikoho nezajímá...)

7/ Nyní můžete žáky požádat, aby se pokusili napsat návrhy férovějšího systému. Následovat může diskuse celé třídy. Žáci by mohli přijít například s následujícími reformními návrhy: (a) stejný počet občanů v každé kurii, (b) příslušnost ke kurii založit ne na majetku, ale na místě bydliště, (c) zrušit pravidlo, které říká, že pokud první kurie hlasuje jednomyslně, dále se již nehlasuje, (d) zavést tajné hlasování.

7 – 12 min

Celkem: 35 – 50 min.

B/ Kmenové (tributní) shromáždění

1/ Připomenete, že po létech si plebejci vydobyli další shromáždění – tributní (kmenové). Toto shromáždění projednávalo všechny návrhy zákonů, které se týkaly přerozdělování peněz a také volilo významné úředníky.

2/ Rozdejte žákům pracovní list „*Rodina Gracchů*“ (Příloha č.4). Žáci si přečtou informace a vyřeší úkoly.

10 min.

3/ Rozdělte žáky do určených skupin – tribuí. (Rozdělení do tribuí mají na lístečcích s informacemi o svých postavách.) Obdobně jako v předchozím hlasování (bod 5) žáci ve skupinách diskutují návrh zákona. Obsahem návrhu je pozemková reforma Tiberia Graccha. I tentokrát budou patriciové

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

obcházet své klienty a přesvědčovat je, jak mají volit. Návrh zákona ale klientům nabízel „osvobození“ ze závislosti na patronech. Jakmile by vlastnili půdu, nemuseli by pracovat pro patrona či být závislí na jídle, které jim zdarma poskytoval. Tentokrát by žáci měli přesvědčování svých patronů více vzdorovat.

Do přesvědčování by se měli zapojit i Tiberius Gracchus a Appius Claudius Pulcher. Žáci, kteří představují tyto postavy by měli obcházet jednotlivé skupiny – kmeny a přesvědčovat ostatní aby volili pro přijetí zákona. Protože půdu budou rozdělovat právě Gracchus a Pulcher, žáci, kteří je představují, mohou jednotlivcům slibovat přiděly půdy.

5 min

4/ Nechejte vylosovat pořadí hlasování – připravte si pět lístečků s pořadím 1 – 5. Zástupci setnin si vylosují pořadí.

2 min

5/ Následuje hlasování. Je třeba poznamenat, že kromě losování o pořadí se oproti setninovému shromáždění kmenové lišilo i tím, že i když je první skupina jednomyslná, stále záleželo na hlasování ostatních.

6/ Pokud se žáci budou držet svých rolí, návrh zákona pozemkové reformy Tiberia Graccha by měl být schválen. V tuto chvíli by měl vystoupit Octavius a návrh vetovat. Pravděpodobně nebude na škodu, když učitel před hlasováním Octaviovi nenápadně připomene, jakou má jako tribun moc.

5 min

7/ Nyní se učitel žáků zeptá, co chtějí podniknout jako další krok. S trochou nápovědy by žáci - „římsští občané“ měli navrhnout výměnu tribuna.

3 min

8/ Následují volby tribuna lidu. Volby proběhnou podle popsaného postupu (body 3 – 6). Plebejci by neměli mít problém zvolit tribuna, který bude pozemkovou reformu podporovat.

5 min

9/ Následuje nové hlasování o pozemkové reformě. Návrh by měl být schválen a tribun nepoužije veto.

5 min

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

10/ Nyní žákům rozdejte pracovní listy *Reforormy bratří Gracchů* (Příloha č. 5). Poté, co zodpoví otázky na pracovních listech může následovat diskuse o možných dalších reformách římského systému vlády. Diskusi lze spojit s diskusí o systému vlády v současné ČR. Taková diskuse by mohla například zahrnout počet voličů ve volebním obvodu, platy volených zástupců, tajné hlasování, omezení výdajů na kampaň, rovné hlasovací právo bez ohledu na majetek a pohlaví, hlasování v místě bydliště (na rozdíl od hlasování v jednom centru) atp.

10 min

Celkem: 45 min

Toto cvičení by mělo žákům pomoci pochopit podstatu boje o moc v republikánském Římě. Měli by nyní snáze chápat „spojeneckou válku“ a typ vlády, který poprvé zavedl Caesar a později rozvinul Augustus. Cvičení by mělo pomoci i porozumět, proč římscí císaři utráceli tolik peněz na „chléb a hry“.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Příloha č. 1: Seznam postav

Decimus Vulso je velmi bohatý patricij. Vulso je členem Senátu. Mezi jeho klienty patří Appius Paullus, Titus Flaccus, Marcus Calvinus, Lucius Caepio a Gnaeus Ravilla. Calvinus je Vulsovým zaměstnancem, Caepio a Ravilla jsou nezaměstnaní a Vulso jim poskytuje jídlo zdarma. Vulso vlastní 2 450 akrů veřejné půdy. Vulso zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Vulso patří do 1. setniny a kmene A.

Lucius Albinus je velmi bohatý patricij. Albinus je členem Senátu. Mezi jeho klienty patří Lucius Refus, Gnaeus Maximus, Appius Metellius, Aulus Mucianus a Titus Flaminus. Metelus, Mucianus a Flaminus jsou Albiniovými zaměstnanci. Albinus vlastní 2 250 akrů veřejné půdy. Albinus zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Albinus patří do 1. setniny a kmene B.

Manius Cotta je velmi bohatý patricij. Cotta je členem Senátu. Mezi jeho klienty patří Aulus Marcellus, Decimus Regulus, Sextus Balaricus, Quintus Longinus a Publicus Hypsaeus. Balaricus, Longinus a Hypsaeus jsou nezaměstnaní a Cotta jim poskytuje jídlo zdarma. Cotta vlastní 2 180 akrů veřejné půdy. Cotta zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Cotta patří do 1. setniny a kmene C.

Marcus Octavius pochází z jedné z nejbohatších římských rodin. Jeho otec byl římským konzulem, a když v roce 165 př. Kr. zemřel Octavius zdědil jeho bohatství. To mj. zahrnovalo 2 500 akrů veřejné půdy. V roce 134 př. Kr. byl Octavius zvolen jedním z římských tribunů. Jako tribun měl Octavius právo vetovat jakékoliv usnesení lidového shromáždění. Právo veta bylo mezi plebejci velmi neoblíbené a tribuni je používali jen jako poslední možnost. Octavius zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Octavius patří do 1. setniny a kmene D.

Appius Claudius Pulcher byl bohatý patricij. Byl zetěm Tiberia Graccha (Pulcherova dcera Claudia byla Gracchovou manželkou). Appius dlouhodobě Graccha podporoval. Na příklad s ním souhlasil v tom, že je nespravedlivé, že plebejci nemohli být porotci. Mezi jeho klienty patřili Lucius Philus, Manius Orestes a Marcus Cinna. Orestes a Cinna jsou nezaměstnaní a Pulcher jim poskytuje jídlo zdarma. Pulcher je členem 2. setniny kmene D.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Tiberius Gracchus pocházel z jedné z nejslavnějších římských rodin. I když byl sám značně bohatý, zajímal ho osud římských chudých. Tiberius se domníval, že patricijové mají příliš mnoho moci a bohatství. V roce 134 př. Kr. byl Tiberius Gracchus zvolen jedním z římských tribunů. Během voleb Tiberius slíbil, že se pokusí navrhnout zákony, které by pomohly plebejcům. Tiberius je členem 2. setniny a kmene E.

Sextus Varro je bohatý patricij. Je jedním z římských *rogatores*. Mezi jeho klienty patří Manilus Laevinus, Gnaeus Drusus a Appius Scipio. Drusus pracuje na Varrově statku. Varro zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Varro vlastní 1 330 akrů veřejné půdy, je členem 2. setniny a kmene E.

Publius Galba je bohatý patricij. Je jedním z římských *rogatores*. Mezi jeho klienty patří Publius Crassus, Aulus Cethegus a Titus Lepidus. Galba zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Galba vlastní 1 250 akrů veřejné půdy, je členem 2. setniny a kmene A.

Servius Drusus je bohatý patricij. Mezi jeho klienty patří Quintus Philo, Sextus Albinus a Servius Tuditanus. Drusus zastává názor, že porotci mohou být pouze patricijové. Drusus vlastní 1 420 akrů veřejné půdy, je členem 2. setniny a kmene B.

Aulus Marcellus je plebejec. Jeho patronem je Manius Cotta. Marcellus vlastní 20 akrů veřejné půdy. Marcellus si myslí, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene C.

Lucius Refus je plebejec. Jeho patronem je Lucius Albinus. Refus vlastní 18 akrů veřejné půdy. Refus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene D.

Titus Flaccus je plebejec. Jeho patronem je Decimus Vulso. Flaccus vlastní 25 akrů veřejné půdy. Flaccus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene E.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Appius Paullus je plebejec. Jeho patronem je Decimus Vulso. Paullus vlastní 15 akrů veřejné půdy. Paullus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene A.

Gnaeus Maximus je plebejec. Jeho patronem je Lucius Albinus. Maximus vlastní 20 akrů veřejné půdy. Maximus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene B.

Decimus Regulus je plebejec. Jeho patronem je Manius Cotta. Regulus vlastní 18 akrů veřejné půdy. Regulus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 3. setniny a kmene C.

Lucius Philus je plebejec. Jeho patronem je Appius Claudius Pulcher. Philus vlastní 8 akrů veřejné půdy. Philus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene D.

Manilus Laevinus je plebejec. Jeho patronem je Sextus Varro. Laevinus vlastní 6 akrů veřejné půdy. Laevinus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene A.

Publius Crassus je plebejec. Jeho patronem je Publius Galba. Crassus vlastní 7 akrů veřejné půdy. Crassus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene B.

Quintus Philo je plebejec. Jeho patronem je Servius Drusus. Philo vlastní 7 akrů veřejné půdy. Philo věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene C.

Servius Tuditanus je plebejec. Jeho patronem je Servius Drusus. Tuditanus vlastní 8 akrů veřejné půdy. Tuditanus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene D.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Sextus Albinus je plebejec. Jeho patronem je Servius Drusus. Albinus vlastní 7 akrů veřejné půdy. Albinus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene E.

Titus Lepidus je plebejec. Jeho patronem je Publius Galba. Lepidus vlastní 8 akrů veřejné půdy. Lepidus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene A.

Aulus Cethegus je plebejec. Jeho patronem je Publius Galba. Cethegus vlastní 6 akrů veřejné půdy. Cethegus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene B.

Appius Scipio je plebejec. Jeho patronem je Sextus Varro. Scipio vlastní 8 akrů veřejné půdy. Scipio věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 4. setniny a kmene C.

Gnaeus Drusus je plebejec. Jeho patronem je Sextus Varro. Drusus nevlastní žádnou půdu. Pracuje na Varrově statku. Drusus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene D.

Marcus Cinna je plebejec. Jeho patronem je Appius Claudius Pulcher. Cinna nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Cinna věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene B.

Manius Orestes je plebejec. Jeho patronem je Appius Claudius Pulcher. Orestes nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Orestes věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene C.

Publicus Hypsaeus je plebejec. Jeho patronem je Manius Cotta. Hypsaeus nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Hypsaeus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene D.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Quintus Longinus je plebejec. Jeho patronem je Manius Cotta. Longinus nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Longinus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene E.

Sextus Baliaricus je plebejec. Jeho patronem je Manius Cotta. Baliaricus nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Baliaricus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene A.

Titus Flaminius je plebejec. Jeho patronem je Lucius Albinus. Flaminius pracuje na statku Lucia Albina. Flaminius věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene B.

Aulus Mucianus je plebejec. Jeho patronem je Lucius Albinus. Mucianus pracuje na statku Lucia Albina. Mucianus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene C.

Appius Metellus je plebejec. Jeho patronem je Lucius Albinus. Metellus pracuje na statku Lucia Albina. Metellus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene D.

Gnaeus Ravilla je plebejec. Jeho patronem je Decimus Vulso. Ravilla nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Ravilla věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene E.

Lucius Caepio je plebejec. Jeho patronem je Decimus Vulso. Caepio nevlastní žádnou půdu a v současné době je nezaměstnaný. Caepio věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene A.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Marcus Calvinus je plebejec. Jeho patronem je Decimus Vulso. Calvinus pracuje na statku Decima Vulsa. Calvinus věří, že je velmi nespravedlivé, že nemůže být porotcem. Je členem 5. setniny a kmene E.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami CZ.1.07/1.1.00/14.0104*

Příloha č. 2 - Záznamový list

Římské jméno	Jméno žáka	Setnina	Kmen	Hlasování o reformě poroty	Hlasování o pozemkové reformě
Decimus Vulso		1	A		
Lucius Albinus		1	B		
Manius Cotta		1	C		
Marcus Octavius		1	D		
Appius Claudius Pulcher		2	D		
Tiberius Gracchus		2	E		
Sextus Varro		2	E		
Publius Galba		2	A		
Servius Drusus		2	B		
Aulus Marcellus		3	C		
Lucius Refus		3	D		
Titus Flaccus		3	E		
Appius Paullus		3	A		
Gnaeus Maximus		3	B		
Decimus Regulus		3	C		
Lucius Philus		4	D		
Manilus Laevinus		4	A		
Publius Crassus		4	B		
Quintus Philo		4	C		

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami CZ.1.07/1.1.00/14.0104*

Servius Tuditanus		4	D		
Sextus Albinus		4	E		
Titus Lepidus		4	A		
Aulus Cethegus		4	B		
Appius Scipio		4	C		
Gnaeus Drusus		5	D		
Marcus Cinna		5	B		
Manius Orestes		5	C		
Publicus Hypsaesus		5	D		
Quintus Longinus		5	E		
Sextus Baliaricus		5	A		
Titus Flaminius		5	B		
Aulus Mucianus		5	C		
Appius Metellus		5	D		
Gnaeus Ravilla		5	E		
Lucius Caepio		5	A		
Marcus Calvinus		5	E		

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Příloha č. 3 - Pracovní list: Římská lidová shromáždění

Volby vládních úředníků a schvalování zákonů probíhaly v lidových shromážděních. Teoreticky se těchto shromáždění a hlasování mohli zúčastnit všichni muži, občané Říma. Běžně se ale shromáždění účastnili jen občané, kteří žili v Římě a blízkém okolí, anebo ti, kteří si mohli dovolit na hlasování cestovat.

Na veřejném shromáždění občané jednotlivě přistupovali ke skupině významných Římanů nazývaných *rogatores* („tazatelé“). Ti se občanů ptali, zda souhlasí s navrženým zákonem. Odpověď byla zaznamenána na voskovou tabulku. Tabulky byly veřejné a později se každý mohl podívat, jak kdo hlasoval.

Nové zákony mohli navrhnout pouze volení úředníci – konsulové a tribuni. Návrh zákona musel být vyvěšen na Fóru 24 dní před hlasováním. Návrh zákona byl diskutován na schůzích zvaných *conventiones*. Debaty často vypadaly tak, že občané kladli tribunovi otázky o novém zákoně.

Jednou z nejvýznamnějších věcí, která ovlivňovala hlasování byl *klientský* systém. Každý patricij, který se v této roli nazýval *patron* mívá několik *klientů* – plebejců. Když měl klient nějaké potíže, obracel se o pomoc ke svému patronovi. Patron například zařídil obhajobu svého klienta, když byl obviněn ze zločinu. Patroni někdy klienty živili, také ale za ně například psali dopisy. Oplátkou za tuto pomoc se očekávalo, že na veřejných shromážděních budou klienti volit stejně jako jejich patroni.

V Římě byla dvě odlišná lidová shromáždění – centurijní (setninové) shromáždění a kmenové (tributní) shromáždění.

Setninové (centurijní) shromáždění

Toto shromáždění bylo rozděleno do 193 skupin zvaných setniny. Zařazení občana do setniny záleželo na jeho majetku. 80 setnin tvořili bohatí patricijové. Dalších 18 tvořili rytíři, většinou bohatí obchodníci.

Ostatní občané byli zařazeni do zbývajících 95 setnin. V těchto setninách bylo mnohem více lidí, než v setninách patricijů. Pro příklad – všichni lidé, kteří měli majetek menší, než 400 *denarii* byli v jediné setnině. Průměrný roční příjem v té době byl okolo 150 *denarii*. Jak si dovedete představit, tato setnina byla hodně velká.

Ve shromáždění se hlasovalo po setninách. Nejdříve oznámila svůj hlas setnina těch nejbohatších. Pokud všichni členové této setniny hlasovali stejně, hlasování skončilo a ostatní setniny už k hlasování nebyly vyzvány.

Kmenové (tributní) shromáždění

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Toto shromáždění se skládalo z 35 různých „kmenů“ - tribuí. O rozdělení lidí do kmenů rozhodovali vládní úředníci – censoři, na základě místa bydliště občanů. Censoři měli pokyny udržovat ve všech 35 kmenech přibližně stejný počet lidí.

Ve shromáždění se hlasovalo postupně po kmenech. Pořadí hlasování kmenů se určilo losem před začátkem hlasování. Výsledky se zveřejňovaly po hlasování každého kmene. Jakmile se na opatření shodlo 18 kmenů, hlasování bylo ukončeno.

Kromě schvalování zákonů kmenové shromáždění volilo i 10 tribunů. Protože práce tribuna byla časově náročná a neplacená, úřad obvykle zastávali bohatí. Nové zákony mohli navrhnout právě jen tribuni. Tribuni také mohli libovolný schválený návrh zákon vetovat – to znamená zabránit jeho platnosti.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Příloha č. 4 - Pracovní list: Rodina Gracchů

Tiberius a Gaius Gracchové se narodili v jedné z nejprestižnějších římských rodin. Jejich otec byl úspěšný vojenský velitel, který se později stal konsulem.

Jejich matka, Cornelia, byla dcerou Scipia Africana, vojevůdce, který dobyl Španělsko, Afriku a Malou Asii. Cornelia měla dvanáct dětí, dospělosti se však dožili pouze Tiberius, Gaius a jejich sestra Sempronia.

Otec zemřel, když byli oba chlapci ještě děti. Matka Cornelia měla pevné názory na uspořádání věcí v Římě – domnívala se, že patriciové mají příliš mnoho moci. Cornelia dávala přednost demokratičtějšímu uspořádání společnosti a vychovávala své děti k tomu, aby chápali potřeby chudých.

Jako většina synů z patricijských rodin vstoupil Tiberius v patnácti letech do armády. Rok poté si vydobyl válečnou slávu, když při obléhání Kartága byl prvním vojákem, který překonal městské hradby.

Před tím, než mohli být voleni úředníky museli římstí občané sloužit nejméně 10 let v armádě. Jakmile si Tiberius 10 let odsloužil, byl zvolen jedním z dvanácti římských kvestorů.

Později stejného roku byla římská armáda poražena ve Španělsku. Nejméně 20 000 mužů padlo do zajetí. Mancinus, velitel Římanů, v obavě, že zajatci budou pobiti požádal o mírové vyjednávání. Španělé souhlasili s podmínkou, že za římskou stranu jednání povede Tiberius, jeden z mála Římanů, kterým věřili.

Sjednaný mír vešel do historie jako Numantinská smlouva. Tiberius zajistil zajatým legionářům svobodu, avšak musel souhlasit s tím, že Římané na místě zanechají svoji výzbroj a výstroj.

Římský Senát zuřil, když se dozvěděl podmínky dohody. Senátoři odmítli mírovou smlouvu schválit a namísto toho poslali Španělům zpět Mancina, nahého a spoutaného. Senát chvíli zvažoval stejný osud i pro Tiberia. Tiberius se domníval, že si při osvobození 20 000 vojáků počínal dobře a chování Senátu jej ponižovalo.

Tiberius si nicméně uchoval oblibu římského lidu a v roce 133 př. Kr. byl zvolen tribunem. V době, kdy se ujal úřadu byl Řím v nedobrému stavu. Dvě neukončené války ve Španělsku a na Sicílii vedly k rychlému růstu cen potravin. Tisíce lidí v Římě, kteří si nové ceny nemohly dovolit, žilo odkázáno na milodary.

Nárůst počtu otroků na velkých venkovských statcích vedl k tomu, že mnoho římských občanů přišlo o práci. Tito nezaměstnaní často přicházeli do Říma za prací. Aby tyto problémy vyřešil, Tiberius se rozhodl předložit návrh zákona o pozemkové reformě.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

V průběhu expanze Řím zabíral velké množství půdy. Ačkoliv se půda považovala za „veřejnou“, obvykle ji dostaly patricijské rodiny. Tiberiův reformní zákon navrhoval, aby nikdo nemohl vlastnit více než 500 akrů veřejné půdy. Tiberius, jeho bratr Gaius a jeho zeť Appius Claudius by vytvořili tříčlennou komisi, která by rozdělila zbytek půdy na parcely o zhruba 30 akrech (velikost by záležela na kvalitě půdy). Tyto pozemky by se potom rozdávaly římským chudým.

Úkol:

Popiš, jak pravděpodobně mohli reagovat na Tiberiův návrh reformy následující lidé:

- A) Patron, který zabíral 2000 akrů veřejné půdy.
- B) Říman, který zabíral 450 akrů půdy.
- C) Nezaměstnaný, který nevlastní žádnou půdu.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Příloha č. 5 - Pracovní list: Reformy bratří Gracchů

Pozemková reforma Tiberia Graccha měla podporu kmenového shromáždění, návrh ale vetoval jeden z tribunů, Marcus Octavius. Tiberius Octaviovi nabídl kompenzaci za půdu, o kterou by zákonem přišel, Octavius své veto ale vzít zpět nechtěl.

Tiberius se proto rozhodl pro jinou strategii. Navrhl ve shromáždění, aby byl Marcus Octavius zbaven úřadu tribuna. O návrhu se hlasovalo a Octavius byl skutečně nahrazen Tiberiovým příznivcem. K hlasování byl znovu předložen návrh zákona o pozemkové reformě. Návrh byl tentokrát schválen a stal se zákonem.

Tiberius také přednesl další návrh zákona, který dával chudým peníze na nákup náradí a osiva. Patricijské rodiny v Senátu zuřily, že Tiberius bere peníze bohatým, aby je dal chudým. Bály se, že zanedlouho vezme patricijům všechnu moc tím, že zruší Senát.

Následující rok Tiberius znovu kandidoval na úřad tribuna. Členové Senátu se báli, že v případě vítězství ve volbách by Tiberius získal úplnou nadvládu nad Římskou říší.

Volby se konaly v červenci během sklizně. Mnoho z lidí, kteří získali půdu zdarma měli příliš práce než aby přišli do Říma hlasovat. Přesto se zdálo, že Tiberius bude mít dostatek hlasů.

Senát se rozhodl konat a nechal Tiberia společně s jeho 300 příznivci, včetně Tiberiova učitele Diofanése, zavraždit. Senát vraždění ospravedlnil tvrzením, že Tiberius plánoval stát se králem a diktátorem v Římě.

Deset let po Tiberiově smrti byl tribunem zvolen jeho mladší bratr Gaius. I on navrhoval kmenovému shromáždění mnoho reforem. Nejvýznamnější reforma se týkala dodávek levného jídla (s vládní podporou) pro chudé.

Gaius také reformoval právní systém. Až do jeho dob musel být člověk senátorem, aby mohl být členem soudní poroty. To dávalo senátorům obrovskou moc a občané si oprávněně stěžovali, že porotci jen velmi neochotně odsuzovali jiné senátory obviněné ze závažných přestupků. Gaius se pokoušel tento problém vyřešit návrhem, aby porotci byli rytíři (obvykle bohatí obchodníci).

Další Gaiova reforma zvyšovala počet římských občanů. Nápad nebyl oblíbený a kmenové shromáždění jej nejen zamítlo, ale rozhodlo se i znovu nezvolit Gaia tribunem. To byla příležitost, na kterou Senát čekal. Gaius byl prohlášen „veřejným nepřítelem“ a byly vydány instrukce k jeho zatčení.

Brzy poté byl Gaius nalezen mrtev. Senát prohlásil, že spáchal sebevraždu, mnozí však tvrdili, že byl zavražděn. Senát se rozhodl, že nastal čas celkově vyhladit celé „gracchovské hnutí“ - během následujících několika týdnů bylo popraveno přes 3000 Gaiových příznivců.

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

asociace debatních klubů
České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK *Debatování napříč osnovami* CZ.1.07/1.1.00/14.0104

Úkol:

V roce 133 př. Kr. převedl Tiberius Gracchus půdu bohatých chudým. Vytvoř seznam možných důvodů, které jej k tomu mohly vést.

Pokusy Tiberia Graccha omezit moc patricijů skončily neúspěšně. Jeho příznivci se však z této zkušenosti poučili a vedli kampaň za změny ve způsobu, jakým se schvalovaly zákony. Jaký druh reformy se myslíš, že navrhli?